

Hva er en medforfatter?

Nylig klaget to mastergradsstudenter ved et norsk universitet over at veilederen krevde å være med på alle artikler – uansett hvor lite vedkommende hadde bidratt med.

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Det er viktig å ta opp spørsmålet om medforfatterskap tidlig i en forskningsfase. Stadig flere forskningsprosjekter krysser faggrensene, og ulike fagområder kan ha forskjellige konvensjoner for publisering. De internasjonale retningslinjene for medforfatterskap i vitenskapelige tidsskrifter er dels mangelfulle, dels fraværende.

Vancouverreglene

For biomedisinske tidsskrifter brukes Vancouverreglene (1, 2), der det anbefales at man skal gi en beskrivelse av den enkelte forfatters bidrag. Få tidsskrifter følger dette – *The Lancet* er et av unntakene. Sudbø-saken demonstrerte at medforfatterne i liten grad tok ansvar for innholdet i de artiklene som ble trukket tilbake pga. juks (3, 4), til tross for at det i *Lancet*-artikkelen ble opplyst at flere enn Sudbø oppga å ha gjort en omfattende innsats. Noen tidsskrifter – som *Hypertension* – krever at forfatterne oppgir om de tar ansvar for hele eller bare deler av artikkelen. Dette kan muligens bidra til en skjerpet forståelse av en medforfatters ansvar.

Det kan også være vanskelig å vise at en person *ikke* tilfredsstillende Vancouverreglene og dermed *ikke* skal oppgis som forfatter, pga. uklare om hvor stor innsats som kreves for å kunne aksepteres som medforfatter. En rimelig fortolkning av Vancouverreglens krav om «vesentlig bidrag» må være at det er uakseptabelt å ta med på forfatterlisten personer som ikke har bidratt vesentlig til det intellektuelle innholdet.

Ulike tradisjoner

Klagesaken fra de to studentene ble vurdert i den nasjonale komité for medisinsk forskningsetikk, der vi er medlemmer (5). Utgangspunktet var at deres veileder hadde forlangt å være medforfatter – uten å ha vært med på verken innsamling av data, analyse av data, intervjuing eller produksjon av artikkelen. Er denne fremstillingen rett, kan veilederen ikke regnes som medforfatter etter Vancouverreglene.

I Norge er det store forskjeller fagområdene imellom med henblikk på medforfatter-

terskap, noe våre fagområder illustrerer. May Thorseth, førsteamanuensis ved Filosofisk institutt og daglig leder av Program for anvendt etikk ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, er ikke medforfatter på artikler som hennes stipendiater skriver. Dette er helt vanlig praksis i humanioraforskningen. Doktorgrader innen humaniora har tradisjonelt bestått av en monografi. Forskningsprosessen bak er oftest et nokså selvstendig arbeid gjennomført av stipendiaten selv, og problemstillingen(e) er oftest generert av stipendiaten selv, i samarbeid med veileder(e). I noen tilfeller er deler av arbeidet publisert internasjonalt før oppnådd doktorgrad, men i langt mindre grad enn tilfellet er innenfor medisin og naturvitenskap.

Annetine Staff er førsteamanuensis ved Det medisinske fakultet i Oslo og overlege og forsker ved Kvinneklinikken, Ullevål universitetssykehus. Det er stor konkurranse om å få publisert biomedisinske forskningsartikler internasjonalt, og artiklene har oftest flere forfattere. Dette gjenspeiler også at det kreves store ressurser (forskere, penger, laboratoriemetodikk og utstyr) og utpreget samarbeid for å oppnå resultater som er publiserbare internasjonalt. Stipendiater har kort tid på seg til et doktorgradsarbeid og er avhengige av god drahjelp fra veiledere og andre samarbeidspartnere for å komme raskt opp på det nivået som kreves for å få publisert sine arbeider internasjonalt. Ofte har veilederen designet det meste av prosjektet før stipendiaten er i gang. Det ville i slike situasjoner være utenkelig at ikke veilederen var medforfatter på en artikkel. Det å stå som sisteforfatter på en biomedisinsk artikkel er ofte tegn på at man har hatt veileder- og prosjektlederansvaret, men Vancouverreglene legger ingen føringer for dette. Førsteforfatter er vanligvis stipendiaten eller en annen, den som har bidratt mest til artikkelen.

Denne forskjellen fagområdene imellom gjør at publiseringsdata for ulike fag ikke er sammenliknbare. Veilederens medvirkning til (med)forfatterskapet må vurderes ulikt i henhold til regelverk, normer og praksis

samt inngåtte kontrakter og avtaler. Slike avtaler bør være tydelige i tillegg til å være godt kjent for alle berørte parter. Veileder har et særskilt ansvar vis-à-vis studenten/stipendiaten når det gjelder innsikt i og innforstått om konkrete avtaler med hensyn til publisering. Siden merittering og tildeeling av forskningsressurser i økende grad er basert på antall publiseringer, er det rimelig å tro at publiseringspraksis innen ikke-biomedisinske fagområder etter hvert vil nærme seg biomedisinsk praksis. Hvorvidt denne utviklingen er ønskelig, bør være åpent for diskusjon.

Avslutning

Vi håper at flere publikasjoner, inkludert Tidsskriftet, setter på trykk hva som er forfatterens egenrapporterte bidrag, slik at ansvar og innsats tydeliggjøres. Muligens kan risikoen for juks også reduseres ved at flere enn én av forfatterne tar ansvar for hele artikkelen og at ansvaret kommer tydelig frem. Alle fagmiljøer bør diskutere og kontinuerlig evaluere egen publiseringspraksis og medforfatterens rolle. Kun en pågående debatt vil bidra til at publiseringspraksisen virkelig reflekterer den vitenskapelige innsatsen – slik at de rette forskerne belønnes.

Annetine Staff

annetine.staff@ulleva.no
Kvinneklinikken
Ullevål universitetssykehus
0450 Oslo

May Thorseth

Filosofisk institutt
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Trondheim

Litteratur

1. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals: writing and editing for biomedical publication. www.icmje.org [25.5.2007].
2. Haug C. Forfatterskap og medforfatterskap. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2006; 126: 429.
3. Kluge L, Hafstad A, Torp IS, Jon Sudbø. *Aftenposten A-magasinet* 27.1.2006. www.aftenposten.no/amagasinet/article1207468.ece [25.5.2007].
4. Feiring E. Frikjennelse av medforfatterne bekymrer [opprettet 10.8.2006]. www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhett?vp_id=11277 [25.5.2007].
5. Staff A, Thorseth M. Ulik praksis for medforfatterskap [opprettet 15.2.2007]. www.etikk.no/Etikktorget/Artikler/medforfatter [25.5.2007].

Manuskriptet ble mottatt 18.4. 2007 og godkjent 15.6. 2007. Medisinsk redaktør Erlend Hem.